

Харченко Т.О., к.е.н.,
старший викладач
Сумський національний
аграрний університет,
м. Суми, Україна

УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Поглиблення глобалізаційних трансформацій передбачає імплементацію європейських підходів в систему державного управління. Стратегічним напрямом зазначених змін є трансформація від закритої системи державного управління до системи публічного управління шляхом зростання її відкритості. В рамках формування в Україні системи публічного управління актуальності набуває обґрунтування концепції розвитку сільських територій з урахуванням діючих змін.

Європейська система управління розвитком сільських територій передбачає виконання певних програм, обов'язковою складовою яких є визначення співвідношення необхідних ресурсів для реалізації програми та результативних показників розвитку. Варто зазначити, що в Україні також запроваджену систему управління розвитком сільських територій в рамках реалізації програм, проте, як показує досвід, результативність виконання визначених програмних показників є низькою.

В контексті сталого розвитку сільських територій в окремій площині розглядається питання щодо посилення вимог до якості сільськогосподарської продукції для забезпечення світової продовольчої безпеки. При цьому саме досягнення належної якості продукції є одним із ключових аспектів сталого розвитку сільських територій, який інтегрує зі всіма структурними елементами концепції: економічною, соціальною та екологічною складовими. При цьому

очевидним є той факт, що лише за умови досягнення сталості розвитку економічної складової з'явиться можливість забезпечення соціальної та екологічної складових. Отже ключовим елементом системи управління сталим розвитком сільських територій є формування фінансових ресурсів шляхом ефективного управління економічною складовою.

Враховуючи сучасні процеси децентралізації доцільно розглянути можливості формування концепції сталого розвитку сільських територій з позиції публічного управління, котра забезпечить дворівневий комбінований підхід, який включає інструменти державної підтримки та можливості формування доданої вартості на місцевому рівні. Багаторічний міжнародний досвід визначає низку ефективних інструментів підтримки сталого розвитку сільських територій: наявність стратегій розвитку, запровадження комплексу заходів щодо розвитку підприємництва, диверсифікацію сільськогосподарського виробництва, запровадження маркетингових інструментів розвитку територій, державно-приватне партнерство.

Забезпечення сталості економічного розвитку територій матиме позитивні наслідки і в частині досягнення результативності за такими аспектами соціальної складової, як: скорочення міграційних процесів сільського населення, зростання доданої вартості, розбудова інфраструктурних об'єктів, покращення рівня та підвищення якості життя сільських мешканців. Враховуючи той факт, що людський потенціал відіграє ключову роль в управлінні розвитком сільських територій основою системи управління є досягнення належного рівня життя сільського населення.

Екологічний аспект розвитку сільських територій, котрий є складовою концепції сталого розвитку, тісно інтегрує як з економічною, так і соціальною складовими. Адже виробництво сільськогосподарської продукції повинно здійснюватись з дотриманням екологічним вимог, що в свою чергу передбачає збереження родючості ґрунту, дотримання якісних показників виробництва та зменшення вмісту мінеральних добрив; збереження

галузі тваринництва, в тому числі і як постачальника органічних добрив. Також, на сьогодні, актуальності набуло й питання збереження лісового господарства та контроль за рибним господарством, як в частині неконтрольованих викидів, так і в частині використання мешканцями сільських територій водних ресурсів.

Складність системи управління сталим розвитком сільських територій обумовлена багатоаспектністю та різновекторністю активних складових концепції, саме тому принциповим питанням є визначення стратегічних орієнтирів розвитку з обґрунтуванням конкретних результативних показників щодо нарощення доданої вартості, енергоефективності, інфраструктурної розбудови, дотримання екологічності виробництва тощо. Наявність низки структурних елементів механізму сталого розвитку сільських територій потребує інтегрованості заходів, для забезпечення ефективності функціонування, до складу яких доцільно включити: управлінські, економічні, організаційні.

Управління сталим розвитком сільських територій набуло нових рис в системі публічного управління шляхом розширення повноважень органів місцевої влади на місцях, запровадження стратегічних інструментів управління. Проте недосконалість інструментарію попередньої оцінки наявного стану складових сталого розвитку сільських територій призвело до низької якості розроблених стратегій. Саме тому важливим елементом системи управління сталим розвитком є запровадження ключових віх реалізації стратегії та здійснення їх моніторингу, що дасть змогу реагувати на зміни та корегувати найбільш проблемні елементи в розрізі можливих альтернатив на будь-якому етапі реалізації. Отже дієвим інструментом управління сталим розвитком сільських територій є обґрунтування стратегічних напрямів розвитку з деталізацією в розрізі конкретних проектів.